

Art 26 (*14): 1. Liit võtab meetmeid siseturu rajamiseks või toimumise tagamiseks vastavalt aluslepingute asjakohastele sätetele.
 2. Siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt aluslepingute sätetele.
 3. Komisjoni ettepaneku põhjal määrab nõukogu kindlaks suunised ja tingimused, mis on vajalikud tasakaalustatud edasiminekule tagamiseks kõigis asjassepuutuvates sektorites.
 Art 27 (*15): Koostades oma ettepanekuid artiklis 26 seatud eesmärkide saavutamiseks, võtab komisjon arvesse nende jõupingutuste ulatust, mida erineva arengutasemega rahvamajandustel tuleb siseturu rajamiseks teha, ning ta võib ette panna asjakohaseid sätteid.
 Kui need sätteid kehtestatakse eranditena, peavad need olema ajutised ja võimalikult vähe häirima siseturu toimimist.
 Art 345 (*295): Aluslepingud ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.

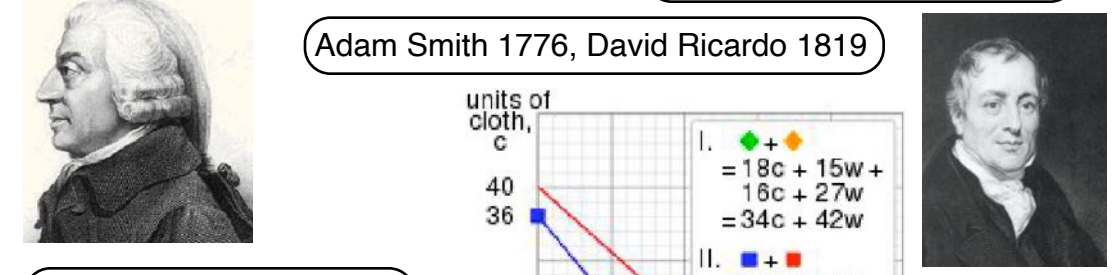
Majanduslik integratsioon

vabakaubanduse eelised: võimaldab spetsialiseerumist ja seega annab konkurentsieelise, odavamad kaubad, suurema valiku, tarbijate rahulolu, ressursside tõhusa kasutuse, kõrgema tööhõive, sotsiaalsed tagatised, rohkem investeeeringuid, innovatsiooni ja tootlikkust – ja rahu rahvaste vahel

maadel on absoluutsed eelised mingi kauba tootmisel

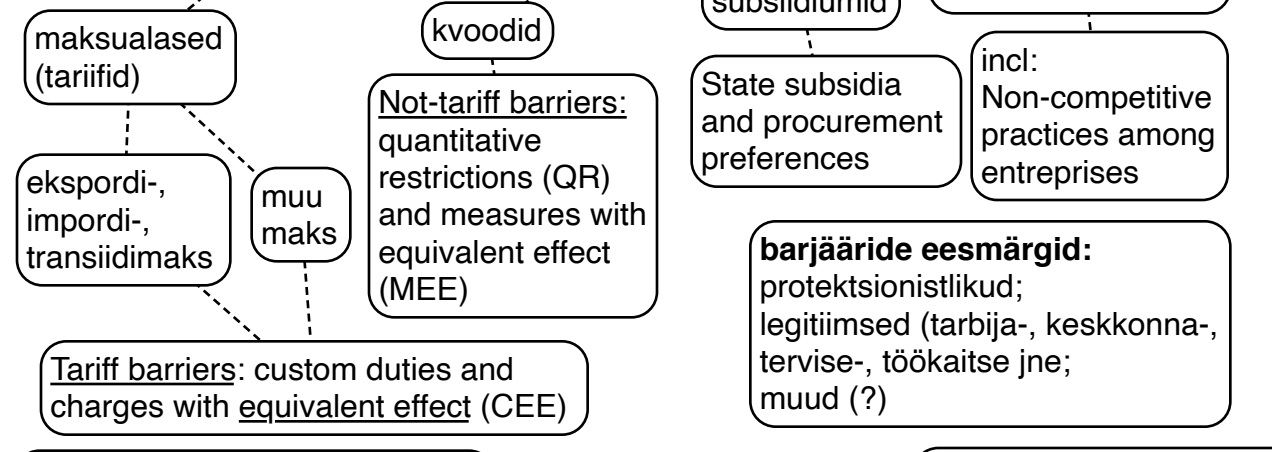
autarhia piirab tootlikkust, vaba kaubavahetuse korral saab iga maa spetsialiseeruda ja kokkuvõttes rohkem toota

vt Comparative advantage https://en.wikipedia.org/wiki/Comparative_advantage

WTO: Leutwiler Report 1985, <https://docs.wto.org/gattdocs/q/GG/GATTFOCUS/33.pdf>;
 EEC: Staak Report 1956, http://aei.pitt.edu/995/1/Spaak_report.pdf

barjäärid vabale kaubandusele

Bilateraalne, regionaalne (EL, NAFTA jm) ja globaalne (GATT/WTO) majanduslik integratsioon

B. Balassa 1961 integratsiooni arengutee:

vabakaubandusala (sisebarjääride kaotamine) – nt EEA, CETA Kanadaga; **tolliiit** (ühtne tariif kolmandate riikide suhtes) – EL, aga ka Türgiga 1995; **ühisturg** (teenuste, isikute ja kapitali vaba liikumine, konkurentsivabadus, ehk NRB kaotamine), sh kaotatakse füüsilised, tehnilised (nt standard), fiskaalbarjäärid; ühtlustatakse õigust (minimaal- või kõrgendatud standardid), kaotatakse sisepiiri ja tagatakse vabadus turvalisus ja õiglus (Schengen, III sammas); nihkumine **mittediskrimineerimise** standardilt turujuurdepääsu (market access) tagamisele ja sellelt põhivabaduste kasutamise takistuse kaotamisele (**hindering exercise of fundamental freedoms**); **rahaliit** (ühisvaluuta); **majandusliit** (ühtne raha- ja fiskaalpolitiika); **poliitiline liit** (ühised reeglid igas valdkonnas); **täielik liit** (ühised tingimused liidu sees, sh ühetaoline maksustamine ja sotsiaalsed tagatised)

“kaup” – rahaliselt hinnatav toode, mis saab olla kaubandustehingu ese (Com v IT 1968 kunstiväärtused); loomad, kunstiteosed, vanad mündid, jäätmad, elekter on, aga loteriipiletid (Schindler 1994) ja migrandi liikuv vara (Weigel 2004) pole; probleem: liit ja selle paigaldusteenus

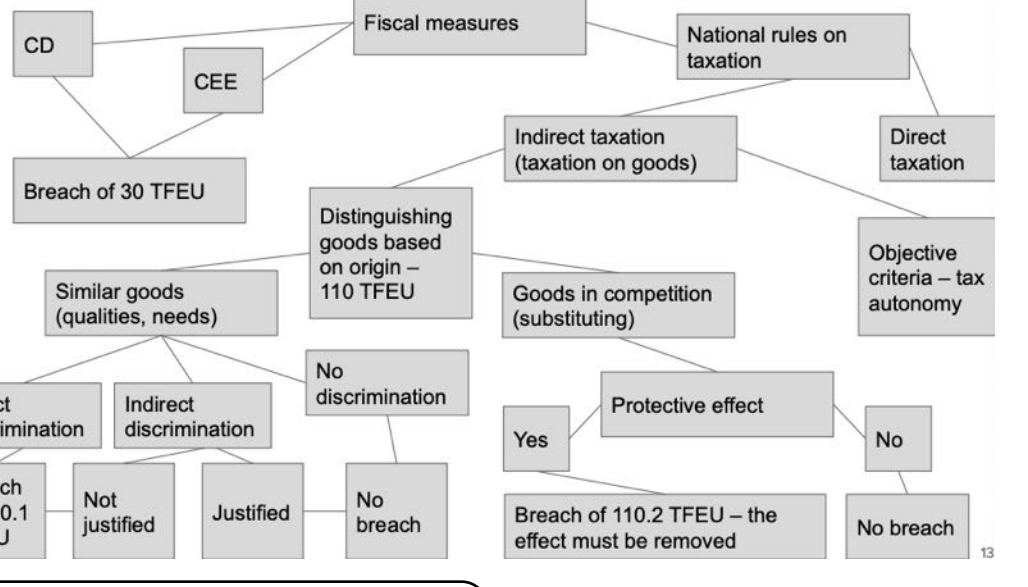
Kaupade vaba liikumine

fiskaalsed barjäärid: kas toll v maks – oluline, kas seotud piiriületusega (Legros 1992)

keelatud on kaudne maks, mis muudab impordi ebaatraktiivseks (Schloh 1986, Com v IE 1980) (vrd otsesed maksud, mis ohustavad muid vabadusi Bachmann 1992)

tolli ekvivalent – iga rahaline kohustus, ükskõik kui väike (Com v IT 1969 statistikatus), omab tolliga sama mõju, kuna tõstab ta (Deutschmann 1965)

Art 28 (*23): 1. Liit hõlmab tolliliitu, mis laieneb kogu kaubavahetusele ning millega kaasneb impordi- ja ekspordimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifistiku vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.
 2. Käesoleva jaotise artikli 30 ja 3. peatüki sätteid kehtivad liikmesriikidest pärit toodete ning kolmandatest riikidest toodud toodete suhtes, mis on liikmesriikides vabas ringluses.
 Art 29 (*24): Kolmandast riigist toodud tooted loetakse liikmesriigis vabas ringluses olevaks, kui on täidetud impordiformaalsused ning tasutud tollimaksud või samaväärse toimega maksud, mida tuleb maksta selles liikmesriigis, ja kui selliseid tolli- või muid makse pole täielikult või osaliselt tagastatud.
 Art 30 (*25): Liikmesriikide vahel on keelatud impordi- ja ekspordimaksude ja samaväärse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes.
 Art 31 (*26): Ühise tollitariifistiku maksumäärad kehtestab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal.
 Art 32 (*27): Täites talle käesolevas peatükis antud ülesandeid, juhindub komisjon:
 a) vajadusest edendada liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist kaubandust;
 b) konkurentsitingimuste arengust liidu piires niivõrd, kuivõrd see parandab ettevõtjate konkurentsivõimet;
 c) liidu nõuetega toorainega ja pooltoodetega varustamise suhtes; seoses sellega kannab komisjon hoolt, et valmistoodete puhul välditaks konkurentsitingimuste kahjustamist liikmesriikide vahel;
 d) vajadusest vältida tõsisid häireid liikmesriikide majanduses ning tagada tootmise ratsionaalne areng ja tarbimise laienemine liidu piires.
 Art 33 (*135): Aluslepingute kohaldamisalal võtavad EP ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt meetmed tollikoostöö tugevdamiseks liikmesriikide ning liikmesriikide ja komisjoni vahel. [R 952/2013 tollikoodeks]

otsene mõju nii vertikaalselt kui horisontaalselt, ka maksuasjades (Van Gend en Loos 1963, Dubois v Garonor 1995, Lütticke 1966)

sarnaseid kaupu tuleb maksustada sarnaselt, st tuleb maksu vastavalt tõsta v langetada (Hansen 1978)

tolli ja selle ekvivalenti tagastamisnõue kuulub impordijale vastu (v.a alusetu rikastumise korral, Comateb 1997), lõpptarbijale impordija vastu või lõpptarbijale riigi vastu (San Giorgio 1983); vajadusel kahjunõue (Brasserie du Pecheur, Factortame III 1996)

Meetmed fiskaalbarjääri keelu rikkumise korral

ülemakstu restitutsioon (Hans Just 1980) ja vajadusel kahjunõue

asenduskauba puhul tuleb maksu proteksionistlik mõju kõrvaldada, mis ei tähenda võrdsete tingimuste loomist (vein ja õlu)

Art 12 EMÜAL - uute tollide keeld, Van Gend en Loos 1963 ümberklassifitseerimine

Amsterdami leping: absoluutne tollide keeld

vabakaubandusala 1968, tolliliit 1969

kvoodid ja nende ekvivalendid

impordil – nii diskrimineerivad kui mittediskrimineerivad ekvivalendid

ekspordil – diskrimineerivad ekvivalendid kuni Gysbrechts 2008

ekvivalent (MEE) – piirand, millel kvoodiga sama mõju, nimele ja meetodile vaatamata (Geddo); iga liikmesriigi kauplemisreegel, mis võib otse v kaudselt, tegelikult v potentsiaalselt takistada liidusisest kaubandust (Dassonville 1974 viski autentsuse tõend)

kvoot – meede, mis piirab osaliselt v täielikult ekspordi, impordi v transiiti (Geddo 1973), sh keeld (Henn & Darby 1972 pornograafiline materjal)

oluline ei ole, kas maks sõltub kauba päritolust v mitte (Bergandi 1988, Com v FR 1987 magus vein); muu kui päritolu alusel objektiivselt erinevate kaupade puhul autonoomia (Johnnie Walker 1986 viski v puuviljavein); kohalikud tootmisarjumused ei tohi prevaleerida, kui kaubad on sarnased ja sarnase kasutusega (Com v FR 1980 alkoholiitoe, Com v UK 1980/83 vein ja õlu)

kaupade sarnasus (110.1) (Com v DK 1986 vein ja puuviljavein); kaupade diskrimineerimine on keelatud (Lütticke 1966 piimapulber), ühetaoline maks mitte; kaudne diskrimineerimine (Humbolt 1985 FR autod) peab olema objektiivselt õigustatud ja proportsionaalne legitiimses eesmärgiga; tagurpidi diskrimineerimine on lubatud (Peureux 1979)

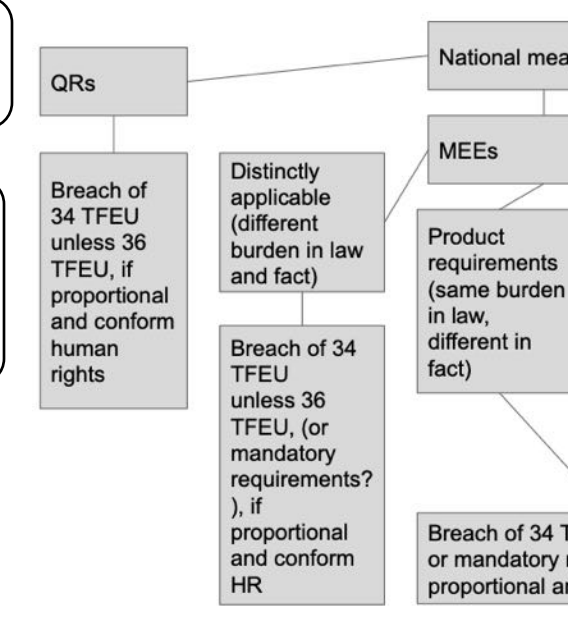
vt D 2005/29 ebaausad kaubandustavad <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2005/29/oj>

Kaudne diskrimineerimine – kui impordijal on faktiliselt erinev tootendamiskoormis. Peamiselt tootele kehtestatud nõuded (tähistamine, vorm, suurus, mass, koostis, silt, pakend) (Boermans 1994)

Turule ligipääsu takistus – Monsee 1999; Com v IT 2009 treilerid: uus MEE definitsioon. Nt lisakulu on barjäär (Franzen 1997 alko impordilitsents), de minimis lubatud (Leclerc-Siplec 1995).

asenduskaubad (110.2) – keelatud on proteksionistlik mõju, sellata maksud on lubatud (Com v UK 1980/83 vein ja õlu on asenduskaubad; Com v SE 2008 sama lugu, kuid pole mõju tarbija käitumisele)

Art 110 (*90): Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasuguste kodumaistele toodetele kehtestatud otsesest või kaudselt maksudest.
 Liatigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.
 Art 111 (*91): Toodete ekspordimisel mingi liikmesriigi territooriumile ei tohi riigimaksude tagasimaksed ületada nendele kehtestatud otseseid või kaudseid riigimakse.
 Art 112 (*92): Peale käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude ei või muude maksude puhul anda maksuvabastust ega teha tagasimakseid ekspordil puhul teistesse liikmesriikidesse, samuti ei või kehtestada tasakaalustamiseks impordile teistest liikmesriikidest, kui nõukogu ei ole kavandatavaid meetmeid eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal piiratud ajaks heaks kiitnud.
 Art 113 (*93) Pärast konsulteerimist EP ning majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu seadusandliku erimenetluse kohaselt vastu sätteid käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudseid makse käsitlevate õigusaktide ühtlustamiseks sel määral, mis on vajalik siseturu rajamise ja toimumise tagamiseks ja konkurentsini moonutamise vältimiseks.

uus lähenemine: market access impordil (Com v IT 2009 treilerid) – any other measures hindering access of products originating in one MS to the market of another MS

impordil – nii diskrimineerivad kui mittediskrimineerivad ekvivalendid

ekvivalent (MEE) – piirand, millel kvoodiga sama mõju, nimele ja meetodile vaatamata (Geddo); iga liikmesriigi kauplemisreegel, mis võib otse v kaudselt, tegelikult v potentsiaalselt takistada liidusisest kaubandust (Dassonville 1974 viski autentsuse tõend)

kvoot – meede, mis piirab osaliselt v täielikult ekspordi, impordi v transiiti (Geddo 1973), sh keeld (Henn & Darby 1972 pornograafiline materjal)

ei mõjuta impordijat, vaid jaemüüjat; ei diskrimineeri ega ole proteksionistlik (Keck 1993 müük alla hulgihinna). Varasem – Cassis ei kohaldu v pole MEE (Oosthoek 1982 edenduskingid, Oebel 1981 pagaritöökoja tööaeg, pühapäevad Torfaen 1989, Conforama 1991, Stoke-on-Trent 1992. Visnapuu 2015 Alko monopol; aga De Agostini 1997 lastele suunatud reklaami piirang on diskrimineeriv, R v AG 2007 rebasejahi keeld piirab hobuste impordi IE-st

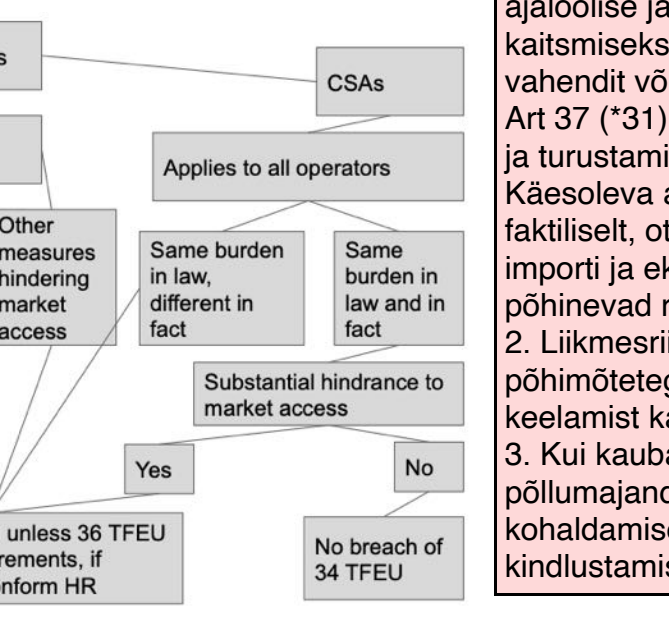
vt D 2005/29 ebaausad kaubandustavad <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2005/29/oj>

Kaudne diskrimineerimine – kui impordijal on faktiliselt erinev tootendamiskoormis. Peamiselt tootele kehtestatud nõuded (tähistamine, vorm, suurus, mass, koostis, silt, pakend) (Boermans 1994)

Turule ligipääsu takistus – Monsee 1999; Com v IT 2009 treilerid: uus MEE definitsioon. Nt lisakulu on barjäär (Franzen 1997 alko impordilitsents), de minimis lubatud (Leclerc-Siplec 1995).

asenduskaubad (110.2) – keelatud on proteksionistlik mõju, sellata maksud on lubatud (Com v UK 1980/83 vein ja õlu on asenduskaubad; Com v SE 2008 sama lugu, kuid pole mõju tarbija käitumisele)

Art 110 (*90): Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasuguste kodumaistele toodetele kehtestatud otsesest või kaudselt maksudest.
 Liatigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.
 Art 111 (*91): Toodete ekspordimisel mingi liikmesriigi territooriumile ei tohi riigimaksude tagasimaksed ületada nendele kehtestatud otseseid või kaudseid riigimakse.
 Art 112 (*92): Peale käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude ei või muude maksude puhul anda maksuvabastust ega teha tagasimakseid ekspordil puhul teistesse liikmesriikidesse, samuti ei või kehtestada tasakaalustamiseks impordile teistest liikmesriikidest, kui nõukogu ei ole kavandatavaid meetmeid eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal piiratud ajaks heaks kiitnud.
 Art 113 (*93) Pärast konsulteerimist EP ning majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu seadusandliku erimenetluse kohaselt vastu sätteid käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudseid makse käsitlevate õigusaktide ühtlustamiseks sel määral, mis on vajalik siseturu rajamise ja toimumise tagamiseks ja konkurentsini moonutamise vältimiseks.

turustamist, mitte tootmist puudutavad reeglid (Kramer 1976 kalapüügilimiidid); ükskõik kas siduvad (Com v IE 1982 Buy Irish), sh pidev ja üldine halduspraktika (Com v FR 1985 frankerimismasinad)

horisontaalsed otsesed mõju ei ole, kohalduvad konkurentsireeglid (?), riigi kaudne vastutus (AGM v FI & T. Lehtinen 2007 liftiohutus, Com v FR 1997 Hispaania maasikad)

ükskõik kelle seatud (Buy Irish; Viking 2007)

potentsiaalne (Com v FR 1998 foie gras koostis, vrd Krantz 1990 kauba arest tolli poolt), alampiiri pole (Liguri carni 1993 kohalikud tőurastamisreeglid)

Otsene diskrimineerimine (Schloh 1986 sõidukite test, Weinvertriebs 1983 vermuti kraad, De Pijper 1976 impordikanalid, Inter-Huiles 1983 jäätmeksport, kohaliku toote promo: Apple / Pear 1983, Du Pont de Nemours 1990, päritolutähis: Com v UK 1985, Com v DE 1975)

mõnikord ka võrdsete nõuete puhul (Tasca 1976 max hind, Danis 1979 hindade külmutamine)

tagurpidi diskrimineerimine lubatud (Mathot 1987 või koostis)

Moraal (Henn & Darby 1979, Conegate 1986 seksnukud); avalik kord (Thompson 1978 hõbemündid, Van Gennip 2018 ilutulestik, Ringelhan 1984, Schmidberger 2003 protestid maanteel, Com v FR 1997 maasikad); turvalisus (Campus Oil 1984, Com v GR naftareserv, Richardt 1991 transiidiluba), inimeste tervis (Com v DE 1987 Reinheitsgebot, DocMorris 2003, Sandoz 1983 vitamiinimüüsi, Evans Medical 1995 uimastiimpord, Decker 1998), loomade ja taimede tervis (Blumhe 1998 mesilased Laesoel, PreussenElektra 2001 roheenergia, Com v AT 2011 veoautode massipiir), avalik vara (Com v IT 1968, LIBRO 2009), intellektuaalomand (erahuvi, territoriaalsus ja ammendumine).

Cassis de Dijon 1979 (puuviljalikööri alkosisaldus): 1) kaupade turustamise reeglite erinevused on aktsepteeritavad, kui need on vajalikud MR rahuldamiseks (maksukontroll, avalik tervis, tehingute ausus, tarbijakaitse); proportsionaalsus (Rau 1982 margariin)

2) teises riigis turule lubatud kaupu tuleb tunnustada (totaalharmoniseerimine ebavajalik: R2019/515 <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/515/oj>) (Prantl 1984, Mars 1995, Miro 1985, Com v IT 2003 šokolaadi puhtus, Dynamic Medien 2008...)

erandid art 36 ja ka mandatory requirements (MR)

vt standardite tunnustamise D2015/1535 <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj>

MR erandid – proportsionaalsus (United Foods 1981, Rosengren 2007 alkoimpord, Com v PT tumendatud aknad), põhiõigused (Eliniki Radiophonia 1991); ei ole kasutatavad, kui EL on reeglid harmoneeritud.

CIA 1996 teatmata standardile ei saa tugineda (Unilever 2000 oliiviõli; aga Lemmens 1998 alkotester kriminaalasjas)

vt R2679/98 kaupade liikumise <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1998/2679/oj>; D2014/60 kultuuripärandi tagastamine <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/60/oj>

lisaks Cassis loetelule nt keskkond (Com v DK 1988 taara, Mickelsson 2009 veesusad, Aalands Vindkraft 2014 roheenergiasertifikaadid), tarbijakaitse (Springenheide 1998 tarbija mõiste, Clinique 1994, Mars 1995, Buet 1989 haavatav tarbija, Graffone 1996 Cottonelle tualettpepper), kino kui kultuurivaldkond (Cinéthèque 1985), kultuuripärand (Torfaen 1989), ajakirjanduse mitmekesisus (Familiapress 1997), raamatud (LIBRO 2009), ametlikud keeled (New Valmar 2016), töötõngimused (Oebel 1981), lastekaitse (Dynamic Medien 2008), liiklustrasvatus (Com v FI 2007), sotsiaalsüsteemi tasakaal (Decker 1998), korrakaitse (Com v GR 2006 arvutimängud), kuritegevus (Com v PT 2008 aknad), pettuste ennetamine (Kakavetsos-Fragkopoulos 2011)...

Art 34 (*28): Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.
 Art 35 (*29): Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.
 Art 36 (*30): Artiklite 34 ja 35 sätteid ei välista ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist.
 Art 37 (*31): 1. Liikmesriigid kohandavad kaubanduslikke riigimonopole nii, et kaupade hankimise- ja turustamistingimuste suhtes ei oleks diskrimineerimist liikmesriikide kodanike vahel. Käesoleva artikli sätteid kehtivad iga asutuse suhtes, kelle kaudu liikmesriik kas juuridiltselt või faktiliselt, otseselt või kaudselt kontrollib, määrab või oluliselt mõjutab liikmesriikidevahelist impordi ja ekspordi. Käesolevad sätteid on kohaldatavad samuti monopolide suhtes, mis põhinevad riigi antud ainuõigusel.
 2. Liikmesriigid hoiduvad kehtestamast uusi meetmeid, mis on vastuolus lõikes 1 sätestatud põhimõtete või mis piiravad liikmesriikidevaheliste tollimaksude ja koguseliste piirangute keelamist käsitlevate artiklite reguleerimisala.
 3. Kui kaubanduslikul riigimonopolil on eeskirju, mille eesmärk on kergendada põllumajandustoodete müüki või saada nendest suurimat tulu, tuleb käesoleva artikli eeskirjade kohaldamisel anda samaväärset tagatised asjassepuutuvate tootjate tööhõive ja elatusaseme kindlustamiseks.